ИЮЛЬ
10
Понидельник
1939 он
№ 156 (2796)
Сэн 10 мунгэ

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй ОРГАН.

Soveed aradai aviacioonno praazdnig

Soveed Socialiis Respyyblikenyydei Sojuuzai, zil byri aavgustiin 18-da yngergedeg aviaaciin yder bolbol manai aradai ton inag praazdnigan̸ myn boloo. Soveed arad bolbol eeriingee xysen tyges aviaacaar, eeriingee gaixamşag lioodçiguud-staalinska sookolnuudaar omogorxono.

Aviaaca bolbol staalinska xojor tabanzilnyydei torşo soo, Leenin—Staalinai paartiin ba soveed praviitelьstviin anxaralai ceentrte baigaa hen. Aviaaciiji xygzeelgiin plaan xadaa geniaalьna bolьşeviig johoor zoxioogdohon baigaa. Eneegeer le, byxii delxeide suurxuulhan, terenei tolotomo amzaltanuudan̸ tailbarilagdana. Manai oron bolbol delxei deere egeel xysete aviaacatai bolood, staalinska gurbadugaar tabanzilde oroo. Byri 1933 ondo nyxer Staalin xadaa negedexi tabanzilei plaanai itooguudiiji gargaxadaa xelee hen: „Manaida aviacioonno promiişlennostь ygei baigaa. Mynee ene xadaa manaida bii boloo“.

Tiime, mynee manaida ton jixe kylьtyyriin aviacioonno zavooduud bii, ton jixe skoorostьtoi ba jabalgiin ugaajixe raadiustai samoliooduudiiji baiguuldag talaantta konstruuktornuud bii, esestee, manaida erxim maşiinanuudiiji xedeg tiime xynyyd—aviacioonno zavooduudai staxaanovcuud bii.

Bolьşeviigyyd bolbol Leenin—Staalinai paartida esestee xyrter preedanne aldar gabijaata sookolnuudai aarmiiiji xymyyzyylee. Soveed aviaatornuud bolbol manai ugaajixe gyrenei byxii bulan toxoigoor jabana. Erxim teexnikeer zebseglegdenxei, kylьtyyrne ba erelxeg xynyydeer jabuulagdadag, agaarai tyryy klaassna eskaadrnuud ylemze bogonixon bolzorto baiguulagdaa.

Manai aviaaca bolbol eeriingee xolo niidelgeer byxii delxeide suurxuulaa. Xolo niidelge byxen xadaa, soveed socialiis aviacioonno teexnikiin xemzeeji, manai piilooduud, ştyyrmanyyd, radiistnuud, inzeneernyydei vojevoi huralsalai narizaliiji toboiso xaruuldag baina. 1933 ondo Moskoovsko garnizoonoi partiiina aktiivai suglaan deere xehen, „Negedexi tabanzilei itooguud tuxai“ doklaad soogoo nyxer Voroşiilov xelee hen: „Oiriin tabanzilnyydei torşo soo, bidener bolbol delxein aviacioonno teexnikiin xemzeede xyrexe ba ene talaar busadai urda baixiin tula byxii ysloovinuudiiji baiguulxabdi geze xysed naidabari bidende bii“. BKP(b)-ein XVIII sjeezd deere nyxer Voroşiilov bolbol sjeezdiin delegaaduudai nerjeme aplodismeentnyyd doro iigeze medyylee hen: „manai vojeenne aerodroomuudta, çaas soo 500 kilomeetrhee ylyy niidexe skoorostьtoi istrebiitelьnyydhee gadna, myn iime skoorostьtoi bombardiroovşçiguudiiji xaraza bolxo baina geze doklaadlanab, xarin niidelgiin̸ ynder xadaa 14—15 miangan meetr baixa...“

Mynee, manai aviaaca bolbol eeriingee urgaltiin şine polosaada oroo: tere xadaa rekoordnuudiiji maassovaar ezelxiin tylee oroisono. Xerbee, urdan̸ buungyi xolo niidelgiin, reisede niidelgiin elite maasternuud startovaaldag baigaa haan̸, mynee manai vojeenne zaluuşji lioodçiguud maassova xolo-niidelgiiji bejelyylne.

Xediixen le zilei saad tee, gansal lioodçiguud—virtooyzuud terenei tyryy huurida Vladiimir Kokkinaaki bolbol ynderte niidedeg hen. Mynee tere zergiin ynderte byxeii aviacioonno çaastьnuud niidene. Onso iigarhan amzaltanuudiiji ba rekoordnuudiiji maassovaar tuilalga bolbol manai vojeenne aviaacada ulam byri yrgen xaraaktertai bolno.

SSSR-te paraşiuutna spoort yrgenee delgerene. Ene iskyysstviiji byxii talaaran̸ şudalin̸ tylee temesel endeşji jabuulagdana. Hajaxan, Ulaan-Aarmiiin paraşiutiistnuudai suglaralga bolhon baina, ene xadaa delxein paraşiutiizmiin istoorido onso elite sobiiti myn. Ulaan Aarmiiin xynyydei xehendei adali, tiime ynder klaassiiji, paraşiuutna hyrelgiin tiime maassovostiiiji delxei deere negeşji orondo demonstraacalza şadaxagyi baina. Paraşiutiistnuudai ene suglaralga xadaa ene talaarşji manai oron bolbol delxein aarminuudai dunda tyryy huuri ezeldeg baina geze ton todoor xaruulaa.

Soveed lioodçiguud bolbol esege orondoo preedanne baihanaa, eehediingee taktiiçeska ba bojevoi şadabariiiji, kapitaliis oronuudai aviaacahaa ylyy hain baihanaa xaruulaad baina. Xasaan nuurai raioondo bolhon tulaldaaniiji hanuulbai ene xadaa elieer xaragdana.

Xydelmerişen - Tariaaşanai Ulaan-Aarmiiin Agaar-Seregei Flood agunjixe ba tyges xysetei. Ene tyges xysiiji eseşe susaraşagyigeer oroldostoigoor ba bodoto bolьşeviig eneergieer deeşelyylxe, tuilahan amzaltaaraa xizaarlaxagyi, xarin ulam byri, uragşaa ermelzen zorixo!

Agaarai gospoodstviin gurban glaavna kategoorinuudiiji--ynder, xolo niidelge,skoorostiiiji SSSR-ei byxii lioodçiguudai şudalalgiin probleeme—byxii aviaacada samoliooduudai ynder niidelgiiji ba jabalgiin̸ raadiusiiji yrgedxelgiin probleeme bolbol mynee yjede ilangajaa serьjoozno boloo. Xojordoxi imperialiis dain exilee; faşiis agreessornyyd bolbol endeşji, tendeşji dainai tyimeriiji şataaxii hedene. SSSR-ei vojeenne aviaaca bolbol byxii Ulaan Aarmidaal adaliaar, miiriiji xamagaalgiin tylee baina. Ene xadaa agreessornyydei appetiidyydte esergyysyylen tabiza bolxo egeel tiime xysen myn.

Aviaaciin yder bolbol agaarai soveed floodoi ilaltanuudai xaralga myn bolxo. Ene xadaa vojeenne aviaaciin, terenei xynyydei, mynee nei ba jireedyin geroinuudai, samoliooduudiiji ynder deere ba xolo niidyylze şadaxa terenei piilooduud ba ştyyrmanyydei terenei strelooguud ba bombardiroovşçiguudai yder, ene xadaa agaarta aviaatornuudai ilaltata jabuulgiiji gazar deere baigaad beledxedeg inzeneernyyd ba teexnigyydei yder myn bolxo. Ene yderte staalinska aviaaca bolbol bojevoi belen baihanaa, niidelgiingee şadabariiiji, virtyooznostьjoo xaruulxa baina.

Ene yderte beledxelgiiji, gooroduudta ba seloonuudta, zavooduudta ba kolxoozuudta maassova xydelmeriiiji delgeryylze, mynee nhee, mynee der hee exilxe xeregtei. Partiiina organizaacanuudai ba Osoaviaxiimai Centraalьna Soveed bolbol aviaaciin yderte beledxelgiiji oboroonno, aviacioonno xydelmeriiiji şangadxaxiin tula, zaluu patriooduudiiji aeroklyybyydte xanduulxiin tula xereglexe johotoi. Manai aviacioonno promiişlennostiiin xydelmerişed, slyyzaşçiner,inzeneernyyd, konstruuktornuud bolbol jirexe praazdnigiiji socialiis sorevnovaaniin, staxaanovska xydeleenei şine debzelteer temdeglexe johotoi. Aviaaciin yderiiji yiledberiiin şine ilaltanuudaar ugtalga—Aviacioonno promiişlennostiiin xydelmerişen byxenei aldar soliin̸ xereg myn.

Aradai inaglalaaf, paarti ba praviitelьstvo, nyxer Staalinai anxaralaar xyrieelegdenxei soveed aviaaca bolbol ulam byri şine şinenyyd ilaltanuudiiji tuilana, eeriingee kylьtyyriin xemzeeji deeşelyylne. Manai agaarai floodoi tyges xysiiji gerşelhen ede ilaltanuud bolbol byxii aradai omogorxol ba bajariiji orjaluulan yysxene. Egeel iime deerehee manai orondo aviaaciin yder xadaa bygedearadai praazdnig myn.

(„PRAAVDIIN“ TYRYY BIŞEGHEE)

STAALINSKA TABANZILNYYDEI TYRYYŞIIN ZAVOOD

Staalinska, ijyyliiin 5, (TASS). Ijyyliiin 6-da, Staalinai neremzete Kyzneecke metallurgiiiçeske kombinaadai barigdahanhaa xoişo 10 zilen̸ gyisexe baina. Rekoordno bogonixon bolzor soo, bolьşeviig paartiiin ba xydelmerişen angiiin dura zorigoor, oronoi zyyn zaxada, Kyzneecke Ala-Taygei xada dabaanuudta, tyryy teexnikeer zebseglegdenxei, xemzeeneigee talaar delxeide gurbadaxi huuriiin ton jixe, metallurgiiiçeske gigaant baiguulagdahan baina. Goorodton̸ 42 hurguulinuud, 2 teaatrnuud, 25 klyybyyd, metallurgiiiçeske instityyd, metalluurguudai kylьtyyriin dvoreec, olon dabxar jixenyyd gernyyd bii jym. Asfalьtiirovanno yylicenyydeeren̸ avtomobiilьnuud, avtoobusuud, tramvainuud jabadag boloo,

Tyryyşiin doomna xadaa 1932 ondo xydelze exilee hen. Xydelze exilhenheen̸ xoişo 1939 onoi ijyyliiin 1 boltor 7770 miangan toonn şirem, 7205 miangan toonn bulad xailuulagdaa, 4914 miangan toonn belen prokaat gargagdaa. 1939 ondo kombinaad bolbol Itaali ba Poolьşiin xamtadaa abhanhaa jixeer, SSSR-ei byxii şirem yiledberilgiin arbadaxi çaastiiiji ygehen baina.

Ene onoi negedexi kvaartalai prograammiiji amzaltatai dyyrgeheneinь tylee, Kyzneecke kombinaadta, SSSR-ei xara metalluurgiiin Narkomaadai ba Vostoogoi metalluurganuudai sojuuzai GK-gei Ulaan Tug olgogdohon, yiledberiiin 26 tyryyşyyl SSR Sojuuzai oordenuud ba medaalьnuudaar şagnagdahan baina.

Staxaanovcuud ba udaarniguud bolbol 10 zileigee jybileiji yiledberiiin prograammiiji dyyrgelgeer ba ylyylen dyyrgelgeer ugtanad. Oordento maasternuud Gornostaajev ba Boikin gegşedei xydelmerilze baidag xojordoxi doomenno peeçiin kollektiiv bolbol xaxad zileigee plaaniiji bolzorhoo 23 yder urda dyyrgebe. Liistprokaatna seexnyyd bolbol 75500 toonn bulad liistiiji ygeze, xaxad zileigee plaaniiji bolzorhoo 16 yder urda tee dyyrgebe.

Zavoodton̸ 717 staxaanovcuud, 4237 udaarniguud, tyryy klaassiin 100 şaxuu maasternuud bii jym.

Jybileine komiissa bolbol azalai yiledberiiin ynder zişeeji sag yrgelze xaruuldag, socialiis sorevnovaaniiin 200 tyryy xynyydiiji xyndiin doskaada bişehen baina.

NYYGŞEDTE KREDIITNE TUHALAMZA

SSSR-ei xydee azaxiin baank bolbol centraalьna raioonuudhaa Daalьna Vostoogto nyyze baihan kolxoozno azaxiinuudta krediitne tuhalamziiji jixeer yrgedxene.

Zamdaa gargagdaxa, jabadalai, ediee xooloi, mediciinske ba kylьtyyrne obsluuzivaniiin sengiin̸ xysedeer tylegdexe baina.

Ger bolbol şine gazarnuudta, tyleehegyigeer ygtene. Nyyhen ail byxende geree remoontlolgodon̸, xojor miangan tyxerig xyrter udaan bolzortoi krediit ygtexe baina. Xerbee gernyydei ygei baigaa haa, xydee azaxiin baank bolbol şine gernyydei barilgada krediidiiji tabixa baina.

Primoorido, Xabaarovska xizaarta, Çitiinske ooblastьdo ba xoito xizaarnuudta, gyrenei biydzeedei sçoodoor ssyydiin 10 proceentn̸ ygtedeg ba eneeniiji nyygşed bolbol daxiaad busaaxagyi baina. Abhan syymmiin ylehen çaastin̸ 15 zilei torşo soo, gerte orohonhoo xoişo dyrben zil bolhonoi hyylde, tylegdeze exilxe baina. Irkyytske ooblastiiin ba Krasnojaarska xizaarai raioonuudta ssyydiin 35 proceentn̸ tyleehegyigeer ygtexe, krediidei ylehen çaastin̸ 10 zilei bolzorto, gerte orohonhoo xoişo gurban zil bolhonoin̸ hyylde tylegdeze exilxe baina.

Xydee azaxiin baank bolbol ynieegyi azaxiidan̸, ynlee xudaldaza abxiin̸ tula, taban zilei torşo soo tylelgeteigeer udaan bolzortoi krediit ygene. Ulaanarmeiske azaxii bolbol busaaltagyi ssyydeer, ene symmiin xaxadiiji abxa baina.

Byxii nyygşe azaxiida, bairaa tyxieerxiin̸ tula, udaan bolzortoi krediit ygene. Krediidei xemzeen̸, azaxii byxende, 300-haa 1000 tyxerig xyrter, Ulaanarmeicuudai bylener bolbol, tereentei xamta, azaxiigaa tyxieerxiin tula, byle byxen 500 tyxerigei xemzeetei tuhalamziiji abxa baina. (TASS).

DAALЬNA VOSTOOGTO—NYYRHENYYDEI ŞINE ŞAAXTNUUD

Xabaarovska, ijyyliiin 5, (TASS). Xabaarovskahaa 12 kilomeetr gazarta, bagaşag gynzegiide, xeheg xehegeeree baihan xyren nyyrhenyyd bii jym. Terenei zapaasan̸ 6 milliioon toonn bolno. Mynee, nege zil soo 60 miangan toonn nyyrhe ygeze şadaxa şaaxtnuud barigdaza baina.

Saxaliinda, interveenciin zilnyydte handargagdahan, 100 miangan toonn nyyrhe gargaza şadaxa xysetei Agneevo geze ryydnig şineer tabigdaza baina.

Hain pokazaatelьnuud

Jaruuniin aimagai, Egetiin somonoi Kaarl—Maarksai neremzete kolxoozoi kolxoozniguud xadaa yder jirexe byri kylьtyyrne ba zaziitoçno baidaltai bolzo baina.

Ene kylьtyyrne ba zaziitoçno baidaltai bolhon kolxoozniguudai zol zargaltai xyyged bolbol Egetiin exin hurguulida huralsana. Tus hurguuliiin huragşad ba hurgagşad xadaa ynder deede yspevaajemostь tuilaxiin tylee bolьşeviig johoor temeseheneigee rezylьtaadta, 1938—39 onuudai huralsalai ziliiji hainaar yngergebe. Ene hurguulida 100 proceent yspevaajemostь tuilaza şadahan bagşanar ba huragşad olon.

Zişeelxede, tus hurguuliiin 1-dexi klaassai huragşad xadaa 100 proceent udaadaxi klaasstaa orobo (hurgagşan̸ nyxer Cebeenova). Myn tereşelen, II-doxi klaassai huragşad xadaa bygede III-daxi klaasstaa oroo (hurgagşan̸ nyx. Cezlipov). Myn ene mete IV klaassai huragşad bolbol hurguuliaa 100 proceent dyyrgee. Gansal III-daxi klaassta nege xyn xojordoxi zilee ylehen baina.

Gadna, ene hurguuli 47 otliiçniguudtai. Duunai, taanciin ba uran zoxiooloi kryzooguud sag yrgelze xydelmerildeg baigaa.

Huragşad bolbol paartiiin XVIII sjeezdiin materiaalnuudiiji yzeed, iimenyyd xydelmerinyydiiji jabuulhan baina gebei, kolxoozniguudai 8 milliaard pyyd talxa abxa jabadaldan̸ tuhalamza yzyylxiin tula, 200 yrxe ba zirxinyydiiji alaa. Myn hurguulijaa gojo, kylьtyyrne bolgoxiin tylee 80 modonuudiiji tariaa, teren̸ mynee hainar urgaza baina.

Baha, 1,5 gektaar gazar xaaza, Geraasimovska uçaastog baiguulhan ba yzeg bişeg medexegyiji likvidaacalxa xeregte, 30 erxim huragşad tuhalalsahan bainad.

Jirexe 1939-40 onoi huralsalai ziliiji hain beledxelteigeer ugtaxiin tula, beledxelei xydelmeri ertenhee jabuulhan deerehee, main 30-da jirexe huralsalai zilei beledxeliiji xysed dyyrgehen baina. Tylieegee hurguuliiingaa gazaa asaranxai, paart, doskaa ba hurguuliin pomeşçeeninyyd şirdegdenxei, xezeeşji huralsalaa exilxeer belen baina.

C. NOMTIIN.

ZURAG DEERE: Zedestroin Modonxylei bytaariin zaboişçig baihan aad, mynee bytaariin naçaalьnig nyxer Xiilikov bolbol xydelmerilegşe Gonçaroova Dyysia gegşetei kvaarc şuluuji yzeze baina. (Petroovoi foto)

SSSR-ei Uhan Seregei Floodoi yderte beledxel ba yngergelge tuxai

BKP(b)-ein OBKOOMOI BIYROOGOI TOGTOOL

1. SSSR-ei Uhan-Seregei Floodoi praazdnig—ijyyliiin 24-iiji oboroonno-maassova xydelmeriiiji saaşadan̸ byxezyylgiin ba respyyblike dotor oboroonno xydelmeriiiji delgeryylgiin ba byxezyylgiin talaar, partiiina, komsomoolьsko, profsojuuzna, osoaviaxiimovska organizaacanuudai xydelmerinyydiiji xaralgiin tug doro yngergexe.

2. SSR Sojuuzai xysen tyges Uhan-Seregei Flood tuxai agitacioonno-maassova xydelmeriiiji aradzonoi dunda yrgenee delgeryylxiijin̸ partiiina-komsomoolьsko, profsojuuzna ba osoaviaxiimovska organizaacanuudiiji ujalgalxa. Raioonno byxii partkabineedyydte, sockylьtyyriin baişanguudta, agitkollektiivuudai xysee, SSSR ei Uhan-Seregei Floodoi istoriiçeska yderte zoriuulagdahan, speciaalьna doklaaduud, konsulьtaacanuud, beseedenyyd, unşalga yngergexe.

3. „Moriaagai“ znaçkiistnuudiiji yrgenee beledxexiin zorilgoor, predprijaatinuud, kolxoozuud, MTS-uud, sovxoozuud ba busadai dergede OSVOD-iin organizaacanuudiiji bii bolgoxiijin̸ BKP(b)-ein obkoomoi vojeenne tahag ba paartiiin raikoomuudai sekretaarьnuudiiji, BMASSR-ei OSOgoi Centraalьna Soveediiji ujalgalxa.

4. Uhanai-sportiivna baaza baiguulxiin tula Galuuta nuur deere jaaxt-klyyb organizovaalxa. Jaaxt-klyybei orgkomiteediiji nyxed K. A. Biriykoov, G. C. Belьgaajev, A. B. Baltaxiinova, Tertiiçnii ba Razziivin gegşedei sostaavtaigaar batalxa, ede xadaa predprijaatinuud ba organizaacanuudai xysee jaaxt-klyyb ba respyyblikiin gorodskoi, raioonno ceentrnyydte terenei uhanai-sportiivna staancanuudai baiguulgiiji xangaxa johotoi.

5. SSSR-ei Uhan-Seregei Floodoi yderte, tamaragşad, heliyyrşedei komaandnuudai paraadiiji, tereşelen OSO-goi Centraalьna Soveedei huralsalai—uhan-seregei pyynktnyydei (dopriziivnigyyd, zapaasai ulaanfloodcuudai) komaandnuudai uhanai-sportiivna vestypleeninyydiiji xangaxiijin̸ OSO-goi Centraalьna Soveed ba BMASSR-ei SNK-gei dergedexi, fizkylьtyyriin xeregyydiiji erxilexe komiteediiji ujalgalxa.

6. SSSR-ei Uhan-Seregei Floodoi yderiiji praazdnovalgii yngergelge tuxai asuudaliiji xelseze yzexiijin̸ ba komsomoolьcuud, sojuuzna bişe zaluuşuudai dunda tedeniiji uhanseregei yçiilişçenyydte xanduulgiin talaar xydelmeri delgeryylgiiji xangaxiijin̸ BLKSMei Obkoomiiji ujalgalxa.

7. Ulaan-Yde goorodto huralsalai—uhan-seregei pyynktiiji yrgedxelge ba byxezyylge tuxai asuudaliiji Sojuuzai Osoaviaxiimai Centraalьna Soveedei urda tabixiijin̸ nyxer Razziivinde (OSO-goi Centraalьna Soveed) daalgaxa.

BKP(b)-ein Buriaad-Mongol Obkoomoi sekretaarь
S. D. Ignaatьjev.

Dostoinoor ugtaba

Ulaan-Ydiin gospiivozavoodoi, kvasnoi ba piivnoceexiin kollektiiv xadaa, BMASSR-ei arban zurgaadaxi jybileiji ugtuulan, Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniiji eehed xoorondoo erxim hainaar ba yrgen dalaisataigaar organizovaalhan baina.

Kvasnoi ceexiin kollektiivai erxim staxaanovec M. P. Tamooşnikov ydereigee noormiiji 200 proc. xyrter dyyrgebe, myn staxaanovcuud Syyslova A. P. ba Mariija Kaveelina gegşed ydereigee noormiiji 170 proc. sag yrgelze dyyrgedeg bainad.

Pivnoi ceexiin staxaanovka Sooni Polomooçenova bolbol ydereigee noormiiji 150 proc. dyyrgee.Podvaalşçicuud Myyxina ba Petykoova gegşed xedii xynde azalda baibaş, ydereigee noormiiji sag yrgelze 140 proc. dyyrgened. Edener xadaa BMASSR-ei arban zurgaadaxi jybileide zoriuulan, socialiis ujalganuudaa amzaltataigaar dyyrgeze şadaa.

Gadna, edener xadaa saaşadaa sag yrgelze iime pokazaatelьnuudtai jabaxabdi geze naiduulbad.

C. Dam.

XITADDAXI VOJEENNE JABUULGANUUD

URDA XITADTA

Svatooyhaa xoino baildaan yrgelzelhөөr baina. Xitaduud bolbol Çaoçzoyde dobtolhon ba japooncuudiiji tymer zamai staancahaa soxin zailuulhan baina.

Ijyyliiin 2-to, japooncuud bolbol Fyşzoyhaa zyyn xoino baihan Dinxaida desaanta buulgaxiiji hedehen baina, gebeşji, hedelgenь soxigdoo. Ijyyliiin 4-de, 500-haa ylyytei, japoonsko soldaaduud bolbol Tianьcziinde buuxiiji hedebeşji haa, otriaadaigaa xaxadiiji geegeed, koraabiь deere tergidehen baina.

Kantoonoi urda tee, xitad partizaanguud xadaa aktiivna operaacanuudiiji jabuulna.

XOITO XITADTA

Froontnuud deere xubilaltanuud ygei.

CENTRAALьNA XITADTA

Ugaa jixe baildaanuud bolloogyi.

Partizaanska otriaaduud bolbol Naankinhaa 70 kilomeetr baihan Lişyi goorodto buuba. Ijyyliiin 4-de, Cziansy proviinciin xoito zygte, partizaanguud bolbol Xyaianьda dobtolbo. Japoonsko garnizoon xadaa goorodhoo garaza oşono.

Бүри һайнаар хүдэлмэрилэхэ

Зэдэ. Доодо Торын хүсэд бэшэ дүнда һургуули болбол өөрингөө хүдэлмэридэ һайн показательнуудые туйлажа шадаа. Энэ һургуулида хамта 384 хүүгэд нуралсадаг аад, эдэнэй 351-нь удаадахи классуудтаа орохон байнад.

Тус һургуулиин бүхы һурагшадай успеваемость 93,3 проц. болоно. Энэ һургуулиин зарим багшанар болбол өөһедынгөө класай һурагшадые удаадахи классуудтань 100 процент оруулһан байна.

Вусад бүхы классуудтань һурагшадай успеваемость 92 проц., 94 проц. ба 96 процент г.м. байна.

Мүн, энэ һургуули хадаа хабарай шалгалтын испытанида бэлэдхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулаһан тула, испытаняа организованноор үнгэргөө.

Тиигэбэшье, 19 һурагшадые хоёрдохи жэлдэнь үлээһэн ба 14 хүн намар испытани үгэхэ болжо гараһан байнад.

Г.

ZURAG DEERE: BMASSR-ei Verxoovno Soveedei xojordoxi Seessiiin zasedaaniiin zaal soo goorodoi yçrezdeeninyyd, predprijaatinuudhaa ailşad huna.
(Peesterevei foto).

Uhanai ojooriiji gynzegiidxexe xydelmeriiiji xangaxa

Selengiin paroxoodstviin negedexi uçaastogai pyteicenyyd xadaa paroxooduudai haadgyigөөr, seber hain zamaar syydnenyydiiji jabuulxa zorilgotoi. Ilangajaa, uhanai ojooriiji gynzegiidxexiin talaar jixe le xydelmeri xegdexe johotoi baina.

Uhanai ojooriiji gynzegiidxexe xydelmerinyydei graafig xadaa eneenhee urda tee dyyrgegdeegyi baihan gol şaltagaaniinь xadaa, sydoremoontiin şanar muutaigaar dyyrgegdehenhee ba zavoodhoo syydnenyydei xozomdozo gargagdahan deerehee bolhon baina. „Vostooçno-Sibiirske 3“ geze gazar maltadag maşiina xadaa mai hariin exieer sootnikovsko perekaatada xydelze exilexe baihan aad, sydoremoonthoo xozomdozo garahan tula, arai geze main 11-de xydeleze exilee.

Gazar maltadag maşiinanuud remoonthoo xozomdozo garhan bolboş haa, paroxooduudai jabaxada berxeşeel yzyyldeg zamai zarim nege gazarnuudiiji ygtehen noormooronь maltaza gynzegiidxehen baina. Zişeelxede: Paxoomovsko ba Zediinske geze xojor gazarta bogonixon bolzor soo 35747 kybomeetr gazar (gryynt) maltaza abtahan baina.

Uhan zamaixid xadaa tedeende daalgahan zorilgonuudiiji xyndeteigөөr dyyrgexe byxii ysloovitoi jym. Zamainь uçaastogta yiledberiiingөө plaaniiji ylyylen dyyrgexiin tylөө bolьşeviig johoor temesedeg erxim xynyyd ysөөn bişe bii.

Gazar maltadag maşiinanuud mai hariingaa plaaniiji 84 proceent dyyrgehen baina. „Vostooçno-Sibiirske 4“ geze gazar maltadag maşiina, maşiiniinь kapitaan nyx. Jefiimov plaanaa 89 proceent dyyrgehen baina.

Myn baha, zemsnariaaduudai komaandiin dunda, zişeete hainaar xydelmeriledeg bagermiistrai negedegeer tuhalagşa nyx. Tereexin ba mexaanig nyx. Izmeestьjev gegşed baina.

Selengiin uhan zamai traansportiin negedegeer texniiçeske uçaastogai xytelberilegşed bolbol gazar maltadag floodoo byri operatiivnaar komaandovalhan baigaa haa, uçaastog deeree yiledberiiin yşөө ynder pokazaatelьnuudiiji xaruulxa baigaa.

Mynөө erxim staxaanovcuud 5-daxi uçaastogai starşinaa nyx. Kylakoov ba 3-daxi obstanoovoçno uçaastogai poostiin (xaruulai) starşinaa nyx. Feoodorov gegşed obstanoovkiiji obrazcoovoor obslyyzibalna.

Xazagaajev.

Ybehiiji otliiçnoor, bogonixon bolzorto xuriaaxa

Respyyblikiin olonxi kolxoozuud bolbol sabşalangai urgasiiji xuriaalgiin ton xariuusalgatai xydelmerinyydiiji exilze baina. Ene zilde respyyblikiin kolxoozuudai sabşalan deere ajaar 2500 garan geraasimovcuud xydelmerilhen baina. Edener xadaa өөhediingөө ton anxaraltai, ynen sexe xydelmeriөөrөө sabşalangiiji nelieedgyi hain urguulba. Ybehen xadaa sag soogoo erxim hain şanartaigaar, negeş geeltegyigөөr xuriaagdalgiiji erideg geze kolxoozniguud hainaar medeze, xuriaalgiin tyryyşiin xedii ydernyydte organizoovannostiiji gargana. Mynөө, respyyblikiin aimaguudai 200 şaxuu kolxoozniguud ybehe xuriaalgiiji exilbe.

Erximyydei erxim ynetei sentei oopeduudiiji ybehe xuriaalgiin kampaani deere yrgenөөr delgeryylze, ene zilei xuriaalgiiji yngeregşe zilnyydeixihee byri organizoovannoor, byri bogonixon bolzorto hainaar yngergexe byxii ysloovi bii. Tiime tula, malazaliiji tezeelei bata bexi baazaar xangaxiin, Irkyytske ba Çitiinske ooblastьnuudtai sorevnovaanida respyyblikeeree ilaza garaxiin tula socialiis sorevnovaaniiji byri yrgen dalaisataigaar delgeryylje, byxii xysөөrөө temeseje!

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ВЫСТАВКЭДЭ СОВЕТСКЭ МАШИНАВАЙГУУЛАЛТА

(СССР-эй дунда машинабайгуулалтын Арадай Комиссаар Лихолевтэй беседэ).

Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставхэ хадаа социалитическэ газартаряалангай түрүү, мүнөө сагай техникээр зэбсэглэгдэнхэй байһые демонстрировалха байна.

Дунда машинабайгуулалтын Арадай Комиссариадай 30 заводууд болбол өөһэдынгөө продукцын образецүүдые харуулха.

Механизацын павильондо хүдөө ажахын 280 машинануд, орудинууд ба транпортна зэбсэгүүд экспонировалагдаһан байха. Саг үргэлжэ хүдэлэжэ байха, хоёр конвейертэ элдэб янзын машинануд табигданхай байха. Посетительнүүд хадаа Челябинска, Харьковска ба Сталинградска тракторна заводуудай хүсэн түгэс тракторна инвентарьнуудые, тэрэшэлэн Ленинграддахи Кировска заводай универсальна тракторые хараха байна.

Хүдөө ажахын машинануудай Люберецкэ завод хадаа, хуряалгын ба сохилгын процессые нэгэдүүлһэн, льнокомбинадые харуулха. Свеклахуряалгын хоёр шэнэ машиные, клевер сохихо молотилкые, тарыа сэбэрлэдэг ба тарыа хатаадаг оригинальна машинануудые „Серп ба Молот“ гэжэ Харьковска завод табиха байна. Сталинай нэрэмжэтэ Московско завод болбол комфортабельна ЗИС-102 машиные демонтировалха. Молотовай нэрэмжэтэ Горьковско автозаводой экспонадуудай тоодо тонн хахадай машина, гурбан тоннын автомобиль, грузовик — самосвал, газогенераторна байгуулгатай машина, вездеход, пикоп, хүнгэн нэмэл афотон байха. Ярославска автозаводой олон тоннын ашаа зөөдэг машинануд элитэ һуури эзэлхэ.

Ехэ наглядна байхын тулда сложна машинануд хадаа дотороталаһаань харуулагдаха байна.

Выставкэдэ 150-haa дээшэ машинануд ерээ, механизацын павильоной барилга бүх оформлениин хүдэлмэри эсэхэ-лэжэ байна.

ВЫСТАВКЫН НЭЭГДЭХЫН УРДА ТЭЭ

Москва, июлиин 5, (ТАСС). Выставкын зданиин ехэнхи барилганууд гол түлөб дүүргэгдээ.

Хоёр мянганһаа дээшэ художникууд ба скульпторнууд болбол павольоные ба площадиие оформилхын хойнохоо хүдэлмэрилэнэ.

Арба нэгэн союзна республикануудай гербнүүд хадаа главна павильоные гоёоно. Колхозой площадь тээшэ ошохо фасадта Ленин ба Сталинай скульптурнууд байгуулагданхай. Павильоной 56 метр үндэр башнида „Трактарист ба колхозница“ гэһэн ехэ скульптура табигданхай. Наранда алтан колосуудаар яларан гэрэлтэмээр гоёогдохон, Украинын павильонһоо модонуудань абтагдаа. Сибириин ба Азербайджанай павильоной газаа талын ханануудай зурагууд дүүргэгдэжэ байна.

„Поволжье“ павильоной башнида байгуулагдаһан, морин дээрэ Чапаевай фигура хадаа выставкын алиш буланнаа харагдана.

Павильонуудай стендэ дээрэ колхозуудай ба совхозуудай түрүүшын натуральна экспонадууд табигдаба. Крымскэ совхозой хранилищаһаа „Садоводство“ павильондо үнгэрэгшэ жэлэй ургасын ороһ болбосородог сортын гайхамшагта яблоканууд асарагдажа үгтэһэн байна. Энэ жэлэй ургасын экспонадуудай оролго эхилээ.

Выставкын малажалай горооктдо посетительнүүд хадаа оронойгоо эрхим мориды хараха.

Воронижско областиин Хреновска конезавод хадаа, СССР-соо урилдаанда түрүү нуурдаа эзэлэһэн, ородой хатаршуултэрэй мэдээжэ рекордистые „Уловые“ асарһан байна. Туркмени болбол республикын бүх эрхим мориды эльгээһэн байна. Ростовско конезаводой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тэрэшэлэн Днепропетровск областиин гайхамшагта морид ерээ.

Ороной алишье захаһаа колхозуудай ба совхозуудай эрхим үнэд, хонид ба гахайнууд, Дунда Азиһаа тэмээнүүд, хойто хизаарнуудһаа хандагайнууд абтаһан байна.

XOJOR AIMAGUUDAI SOREVNOVAANI

Kabaanskiin aimag bolbol Tynkeneixidtei sorevnovaanida orolsohon baina. Hajaxan socialiis sorevnovaaniingaa doogovoriiji şalgaza yzexedenь, Tynkenei aimagai kolxoozuud bolbol tarilgajaa jixe tyrgөөr dyyrgehen baigaa. Tynkenei aimagai kolxoozuudai tarilgaa 15 yderte dyyrgeed baixadanь Kabaanskiin aimag bolbol jixexen udaaruulza dyyrgehen baina. Eneenei şaltagaaniinь jyyb gexede, Tynkenei aimag erte tarilgadaa orozo, Kabaanskiin aimag bolbol saha orohon deereheenь xozomdozo orohon baina.

Zygөөr, Komiissiin hanamzaar xadaa Tynkende gazaraa eldeberilgenь yşөө hain baixa johotoi aad, zarim kolxoozuudtanь agroteexnikiin tylөө johotoi temesel ygei. Jixenxidee gyixenөөr ba zabhartaigaar paaranь xaxalagdahan ba ilangajaa paar deerenь jixe zabhartai baihan.

Tynkenei aimag bolbol tarilga deeree Kavaleevskiin oopediiji yrgenөөr xereglehen baina—enenь jixe hain. Zygөөr, xeden kolxoozuud xyndelen boronoilolgo xeegyi. tiixede Kabaanskiin aimag bolbol eneeniiji xysedөөr xeregleze şadahan baina. Tiime bolxodoo Tynxenei aimagta xeden kolxoozuudai tarilgiin gazarnuudanь utaruunь xaxalagdahan bolboş xyndelen xaxalagdaagyi, traaktornuudai xydelmerilehen gazarnuudanь hyylnyydiinь xaxalagdaagyi baina.

Yrehenei ugaalgiin plaan Tynkenei aimagta 95 proc. ba Kabaanskiin aimagta 100 proc. dyyrgegdehen baina. Tynkende jaroviziirovalagdahan yrehөөr 107 proc. xegdehen baixada, Kabaanskada 159 proc. xegdehen baina. Tynkende şibxe gargalga 106,9 proc., ynehe sugluulalga 77 proc., şubuunai argal şibxe gargalga 133 proc. dyyrgegdehen baina. Kabaanskada, şibxe gargalga 170 proc. ynehe sugluulga 77 proc., şubuunai argal şibxe gargolga 179 proc. dyyrgehen baina.

Tynkenei aimagai paar xaxalalgaa yni dyyrgeed baixadanь, Kabaanskiin aimag miin 45 proc. dyyrgeze xolo geegdehen baina.

Maşiina traaktorna paarkiin xydelmeriiiji Tynkenei aimagta hain gexeer bişe baina, jyyb gexede, xabarai xydelmeride traaktornuudiinь plaanaa miin 45 proc. dyyrgee. Tiixede, Kabaanskiin aimagai traaktorna paarkanь xabaraigaa xydelmeriin plaaniiji 86 proc. dyyrgehen baina.

Tynkenei aimagai traktoriistnuudai dotoroi ysloovi byri hain baixa johotoi baigaa. Gebeşji, ende dutuu dundanuud olon baina. Zişeelxede, byydknyydiinь dutuu myrtөө xysedөөr remoont xegdeegyi maraasuud, poloteencanuud, ymovaalьniguud ba bişeşji şuxala xereglegdexe zyilnyyd ygei. Ene aimagai, Leeninei neremzete kolxoozdo 5 traaktornuudai traktoriistnuud nege byydktei baihan. Traaktorna brigaaduudainь yçood muusa tabigdanxai, eneen deerehee traktoriistnuudiinь өөhediingөө zaarabotkiiji medenegyi. Gebeşji, Tynkende hain xydelmeri xaruulhan brigaadanuud bii. Traktoriist nyx. Baibardin S. bolbol „STZ“ traaktraar 650 gaa xaxalaza 1550 kilograamm goriuuça ekonoomilhon baina. Nyx. Baibardin S. xadaa nyx. Kavaliioovskiin meetodiiji xeregleze şadahaaraa eneeniiji tuilaza şadaa, busad traktoriistnuud bolbol nyx. Baibardinhaa zişee abxa johotoi. Tynkenei selьsoveedei, „Kraasna paaxarь“ kolxooz (tyryylegşenь nyx. Baibardin) bolbol oroohoto tarilgaa ba texniiçeske kylьtyyree, myn tereşelen paar xaxalalgaa bornoilolgotoinь egee tyryyn dyyrgehen baina. Ene kolxooz bolbol plaanai johoor 3000 terge şibxe gargaxa baihan aad, 3800 terge gargahan, 45 ceentner ynehe sugluulhan, 15 ceentner şubuunai argal şibxe sugluulhan ba yrehejөө 100 proc. jaroviziirovalaa.

„Kraasna paaxarь“ kolxooz bolbol ariuun seber stoloovotoi, tendee ton hainaar ediee xool xedeg, myn tereşelen xyygedei jaasli ba stoloovo bii. Ene kolxoozoi pravleeninь şine hain ger bariza oronxoi, ene ger dotoronь kylьtyyrne seber baina. Xydelmerilegşed byxeniinь tusagaar koomnatanuudtai. Kolxoozoinь yçood ba sçetovoodstvonь ton hainaar tabigdanxai, jamarşji sagta duratai asuudalnuudta xariuunuudiiji abaza bolxo baina.

1938 ondo ene kolxoozoi kolxoozniguud bolbol azalta yderei 7 kilograamm tariaa, tereşelen myngөөr jixii abahan bainad. Ene kolxooz xadaa 4 zilei torşo soo damzuulgiin Ulaan Tug bariza baina.

Myn Tynkenei aimagta xozomdozo jabahan kolxoozuud bii. Zişeelxede, Kereenske selьsoveedei „Zaluu Azal“ geze kolxooz bolbol (aimagaigaa ceentrhee 4 kilomeetr gazarta) plaanaigaa johoor 309 gaa tarilga xexe baihan aad. 284 gaa xehen baina. Ene Kolxoozdo yiledberiiin finaansova plaan ygei. Yçoodonь ba sçetovoodstvonь muusa tabigdanxai, malnuudiinь turanxai. Yzeg bişeg medexegyi 48 xyn bii, tiigeed, tedeniiji hurgaxa xydelmeri jabuulagdanagyi. Ene kolxooziiji tahaldalnuudhaanь gargaxa şuxala baina.

Paartiiin XVIII sjeezd bolbol Gurbadugaar Staalinska Tabanzilei eseste, malnuudai too tolgoiji ba malazalai tovaarna produukciin urgaltiiji SSSR-te malazalai probleemiiji xysedөөr şiidxexe xemzeede xyrgexe zorilgiiji, bygede azalşadai, kolxoozniguudai, xydөө azaxiin specialiistnuudai urda tabihan baina.

Sorevnovaani xehen ede aimaguudai olonxi kolxoozuud bolbol ene zorilgiiji bejelyylxiin tylөө bolşeviigşelen temeseze baina. Kabaanskiin aimagai, Krasnojaarska selьsoveedei, „Mai negen“ kolxooz bolbol 70 tugal ba 22 proşoonknuudiiji bultiinь hainaar abaza şadahan baina. Myn ene selьsoveedei Voroşiilovoi neremzete kolxooz xadaa eberte tomo malnuudai ba myn zaluu malaişji plaaniiji ylyylen dyyrgehen baina.

Tynkenei aimagai „Ulaan-Toora“ kolxooz bolbol aduu moridoi talaar plaanaa 104 proc., eberte tomo malai talaar 106 proc. dyyrgehen baina.

Gebeşji, malazaliiji xygzyylxe plaaniinь ede xojor aimaguudta xangaltagyigөөr dyyrgegdehen geze xelexe xeregtei baina. Xaraad yzeje, Tynkenei aimagta zaluu malai plaan 89,5 proc., eberte tomo malnuudai talaar 91,5 proc., xoni jamaadai talaar 91,5 proc. gaxainuudai talaar 82 proc. dyyrgehen baina. Kabaanskiin aimag bolbol zaluu malai talaar 87,7 proc., eberte tomo malnuudai talaar 89,7 proc., xoni jamaadai talaar 90 proc. ba gaxainuudai talaar 84 proc. dyyrgehen baina.

Zaluu malai talaar Tynkenei aimagta tyryyşiin kvaartal soo unagadai garşa baigaagyi, tiixede, Kabaanskada 4,3 proc. garşa bolhon. Tugalai garşa Tynkende 4,3 proc., Kabaanskada 2,6 proc., xurigadai garşa Tynxende 13,5 proc., Kabaanskda 11,6 proc., poroşoonkiin talaar Tynkende 21 proc. garşa bolhon ba Kabaanskada 11,4 proc. bolhon baina. Eneen deerehee, tus xojor aimaguudai malazaliiji xygzyylxe jabadalai xangaltagyi baihaniinь xaragdana. Zarin nege, kolxoozuudai xytelberilegşed bolbol mal azaliiji xygzyylxe asuudalda xaişa xeregeer xandana. Zişeelxede, Kabaanskiin aimagai Kiirovoi neremzete kolxooz ba Tynkenei aimagai paartiiin 17-doxi sjeezdiin neremzete kolxoozuud bolbol zaluu maláigaa xaruuhiiji tonşji muugaar bailgadag baina.

Doogovor şalgaxa yderte, Kabaanskiin aimagai 20 kolxoozuudai dergede Geraasimovska zvinoonuudiiji organizovaalagdahan ba Tynkenei 38 kolxoozuudai dergede organizovaalagdahan baina. Malnuudiiji dulaan bairaar xangaxa jabadal ton jixe udxaşanartai bolboşji, ene xereg xadaa ede xojor aimagta jixexen dutuunuudtai—Kabaanskiin aimagta 64 kolxoozuudhaa 283 xydelmerişedtei 52 brigaada barilgada xydelmerileze baina. Tynxende 42 kolxoozuudhaa 21 kolxoozuud 245 xydelmerişedtei, barilgada xydelmerileze baina. Zygөөr, hyylei ydernyydte zoo texniiçeske barilgiiji jixexe uragşanь jabuulaa.

Maassova xydelmeri ede xojor aimagta—xojuulandanь dede xemzeede tabigdaagyi. Ilangajaa Tynkenei aimagai kolxoozuudai klyybyyd hainaa xydelmeriөө tabiza şadaagyi baihan samodeejatelьno kryzooguudiinь tahaldaltaigaa xydelmerildeg, azalşadiiji kylьtyyrne maassova xydelmeridee oloor xabaaduulnagyi.

Tynkenei aimagta yzeg bişeg megexegyi 1547 xyn aad bygede huralsalda xabaaduulagdahan geze toologdodoo bolboşji, ynendөө xabaaduulagdaagyi baihan faaktnuud bii. Zişeelxede, Tynkenei arşaandaa yzeg bişeg medexegyi 70 xyn nahatanai hurguulida xabaaduulagdaagyi g. m. Kabaanskiin aimagta yzeg bişeg medexegyi 1142 xynyyd bygede huralsalda xabaaduulagdanxaa.

Ede xojor aimaguudai өөhe xoorondiin şalgaltiin rezyltaad xadaa ene xojor aimaguudta xojuulandanь dutuu dundanuudai baihaniiji xaruuba. Tus aimaguud xadaa ed dutuunuudaa tyrgөөr likvidiirovelxe ujalgatai.

Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniiji byri yrgenөөr delgeryylze, BKP(b)-ein XVII sjeezdiin ba Maiska pleenymee togtoolnuudiiji xereg deerenь bejelyylxiin tylөө bolьşeviigşelen temesexe johotoi.

G. Sibiriaak.

Харюусалгата редакторай орологшо Г. ДАШИЦЫРЕНОВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Телефоны: редактора — 3-44, отв. секретаря 3-23, Сельхозотдел — 7-55, Промотдел — 5-07.

БМАССР-эй НКМП-эй типографи. Уполгаалгат № 829